

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Piniarnermut inatsisip (nr. 34/2023) allanngortinneqarnissaanik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut, imatut imaqartoq:

1. **“Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut atalluinnartuunissamik” piumasaqaat, takuuk § 3, imm. 7, qaammatini arfinilinni najugaqarsimanermiit ukiuni kingullerni qulini minnerpaamik ukiuni arfineq-marlunni najugaqarsimanermut allanngortinneqarpoq,**
2. **Inuit Kalaallit Nunaanni nunap inoqqaavinut (Inuinut) ilaasut, Kalaallit Nunaanni najugaqarnerminnik nalunaarsuinerup kingorna aalajangersimasumik atassuteqarnermik piumasaqaat naammassisimallugu isigineqassapput,**
3. **Innuttaasut Kalaallit Nunaanni najugaqarluartut, kiisalu meeqqat aqqaneq-marlunnik ukioqalereersimasut angajoqqaavisalu Kalaallit Nunaanni najugaqarluartut kisimik sunngiffimmi piniarnermut allagartamik tunineqartartalissapput.**

Allannguut UPA2027-mi saqqummiunneqassaaq.
(Inatsisartunut ilaasortaq, Jens Napātôk', Naleraq)

Tunngavilersuutit:

Piniarneq inooriaatsimut kingornuttakkamut, ilisimasaqarnermut minnerunngitsumillu kulturimut attuumassuteqarpoq. Kalaallit Inuttut kulturiat. Kinguaariippassuit aqqusaarlugit ingerlateqqittagaavoq ukiuni untritilikkaani ingerlasimasoq, Inummiit Inummut. Taamaattumik nunatsinniilernerme ullormi siullermiik piniarnermut kulturi pigiliunneqarsinnaanngilaq. Kalaallit Inuit piniarnermut kulturimut nunatsinni ilaapput.

Nunat allat nalunngilaat piniarnermut kulturimut ilaanatik. Tamanna soorlu Qallunaat Nunaannit naluneqanngitsoq, nunamimi tassani immikkut akuersissutinik peqqaartussaapput savinnilluunniit tigummiaaqarniarunik, tamannali nunatsinni naloginnaalluinnarpoq. Nunani allani immikkut sukangasoorujussuarnillu akuersissutinik qinnuteqartarput piumasaqaaterpassuillu aqqusaqqaartussaallugit aallaammilluunniit minnerpaamik imassanik kaliberilimmik naloginnaasumik peqarniarunik aallaanniinnarniarunilluunniit.

Kalaallit Inuit allamik kultureqarpugut. Maannakkut piniarnermut aallaaniarnermullu inatsit atuuttoq ima § 2-mi ima ilaatigut innuttaasunut ”kulturikkut pisariaqartitsisunut”

allassimavoq. Ulloq ataasiinnannguarluunniit nunatsinniikkaanni kulturi kialluunniit atulissallugu tigusinnaava? Naamik, maannakkulli inatsit attuuttoq taamaatut atugassanngorlugu allassimavoq.

Inatsit maanna atugarput isumaliortaatsimut naleqqutiganilu inatsit ulorianartuuvoq. Tamannalu aaqqittariaqarparput.

Allannguummi kingullermi 2024-mi siunertaq immaqa ajorsimanngikkaluarpoq, kisiannili isumaliortaatsimut naleqqutiganilu naapertuilluartuunngilaq. 2024-mi akiliisitsilluni aallaaniarnermut najugaqartussaataaneq allanngortinneqarpoq, piumasaqarineqarluni minnerpaamik ukiuni marlunniit ukiunut tallimanut qaffatsinneqarnissaa. Kisianni, inuussutissarsiutigalugu pininarnerup ukiuni marlunni najugaqarsimanissamut piumasaqaat nikisinneqarani, tassani inatsit aamma oqaasertaqarmat, qallunaaq nalagaaffimmi innuttaasoq ukiuni marluinnarni najugaqarsimariarluni kulturikkut piniartorsuartut taasinnaasoq, taamaalillunilu Naalakkersuisut aalajangiusimasaat inuussutissarsiutigalugu piniarneq ingerlassinnaallugu piniakkanut killilersugaareeqisunut piniartussatut ilanngullugu.

Sunngiffimmi piniarneq sulii ajornermik isikkoqarpoq. Inatsit oqarpoq inuk kinaluunniit suminngaanneeraluaruniluunniit, aamma kulturitsinnut, inooriaatsitsinnut inatsimmullu qanorluunniit annikitsigisumik ilisimasaqaruni, taava aqqaneq marlunnik ukioqalereeruni Inuit kingornuttagaannut kulturiannullu attuumassuteqarlunnartumut peqataasinnaatitaavoq. Qanorluunniit taanna inuk angajoqqaavilu nunamit allaminngaaneeraluarpata, tassani nunaminni, uanga isinnit isigalugu, savimmilluunniit naliginnaasumik akuersissuteqaaqqaarfiusariaqartumeersut.

Kinguaariinni ilisimasatta kulturikkut kingornuttakkatta kalaallilu Inuit inooriaasaat pillugu qajassuartumik piumasaqaatit atuuttut allat peqataanissaannut ingerlateqqittarigut. Inatsimmi qajassuartumik piumasaqaativut amerlanerit angoqqartaraat ajoraluartumik oqartariaqarpugut, kulturerpummi inooriaaserpullu ataatsimiivimmilluunniit ilisimasaqarfiginavianngimmassuk. Amerlanerit piniarnermik aallaaniarnermillu nunatsinni ataatsimiivimmilluunniit pissusilersornissanut sianigisaqarnavianngillat. Taamaattumiguna inatsisinut naapertuuttunik piumasaqaateqarnerusariaqartugut, taakkununga uatsinnullu isumannaatsuunissaq anguniarlugu, tassanimi kalaallit Inuit piniariaasaat aallaaniariaasallugu eqqortumik atorlugulugu paasiniassammassuk.

Taamaalilluta Naleqqaminngaanniit siunnersuutigaarput inatsimmut piumasaqaataasut *"inuiaqatigiinnut kalaallinut aalajangersimasumik attuumassuteqarnissaq"* allanngortinneqassasoq, siunissami ukiut iluanni ukiuni arfineq marlunni

nunatsinniissimanissaat piumasaqaataalissasoq. Inatsisitta atuuttup nunatsinni sulisussaqaarniarnermut nalimmassaaneq pillugu inatsimmit oqaasertai assigipajaaginnarpai.

Inuit toqqaannartumik Inuit piniariaasaannut kulturimut kingornuttakkamullu ilaareersut, soorlu allamik peqquteqartumik sivisuunerusumik nunatta avataaniikkallarsimasut aallaqqaataaniik qinnuteqartarnissaat Naleqqamiik ilanngullugu siunnersuutigaarput.

Taamaalilluta nunap inoqqaavi nunatsinniittut "Inuit"

(ILO-konventioni normu 169 malillugu¹), nunatsinni najugaqartutut nalunaarsoraangamik inuit allattorsimaffianni ingerlaannartumik piumasaqaammik *"inuiaqatigiinnut kalaallinut ingerlaannartumik attuumassuteqartunut"* inatsimmi nassuiarnera malillugu naammassinnittassasut.

Sunngiffimmi piniartutut aallaaniarsinnaanermullu akuersissut inunnut *"kalaallinut inuiaqatigiinnut ingerlaannartumik attuumassuteqartunut"* taamaallaat, imaluunniit meeqqanut aqqaneq marlunnik ukioqalereersimasunut *"inuiaqatigiinnut kalaallinut ingerlaannartumik attuumassuteqartunut"* angajoqqaalinnut tunniunneqartassasoq Naleqqamiit aamma siunnersuutigaarput.

Erseqqissarneqassaaq inatsimmi isumasiornera malillugu *"inuiaqatigiinnut kalaallinut ingerlaannartumik attuumassuteqartunut"* inatsisip iluani sinaakkutit kisiisa pillugit oqaaseqatigiit atorneqarmat siunnersuummilu allatut nutserneqassanngitsoq imaluunniit nunat assigiinngitsut inatsisaanni malittarisat imminnut naleqquttut pillugit oqallinnissamut inatsisilluunniit aalajangernissaanut atugassatut siunertaanngimmat. Siunnersuummi taamaallaat anguniagaavoq *"inuiaqatigiinnut kalaallinut ingerlaannartumik attuumassuteqartunut"* piniarnermut aallaaniarnermullu inatsimmi piumasaqaataasut ataanniittut allanngortinneqarnissaat.

Asasakka Inatsisartunut ilaasortat Naalakkersuisut inatsimmi paragraffiinik aaqqiissuteqartinniartigik. Kulturimmi allat nalimmassarfigiuaannarsinnaanngilagut kulturerput kingulliullugu. Piffissanngorput allat nunatsinniinnerminni nuannisartussat piniariaatsitsinnut aallaaniariaatsitsinnullu kulturitsinnut pisuussutitsinnullu nalimmassarnissaat.

Taamatut oqaatigalugu Inatsisartuni oqallisigilluarneqarnissaanut tunniuppara.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

¹ Bekendtgørelse af ILO-konvention nr. 169 af 28. juni 1989 vedrørende oprindelige folk og stammefolk i selvstændige stater (BKI nr 97 af 09/10/1997)

AC-ataatsip ukiumut suliarisinnaasaasa naatsorsornerat kr. 500.000.

Namminersortunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Soqanngilaq.

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Soqanngilaq.